Ömer Amiralay: "Gerçeğin yorumlanmasını kabul etmek zorundasınız."

21 Şubat 2008 Perşembe günü Mithat Alam Film Merkezi'nin konuğu Ortadoğu'da yürütülen siyaseti, sosyal ve ekonomik problemleri çektiği belgeselle seyirciyle paylaşan Suriye'li muhalif belgesel yönetmeni Ömer Amiralay'dı. Moderatörlüğünü ArteEast'in yöneticilerinden Rasha Salti'nin yaptığı söyleşide dinleyicilerin de katılımıyla Amiralay'ın sinemayla tanışması, belgesel sinema konusundaki görüşleri, Ortadoğu'da sinema ve Amiralay filmleri üzerine keyifli bir sohbet gerçekleştirildi.

Rasha Salti: Öncelikle Ömer Amiralay'ı size biraz tanıtmak istiyorum. Arap dünyasının deneyimli belgesel film yönetmeni. Sadece film yapımına yaklaşımı değil, aynı zamanda tarzı ve filmlerinin temasıyla farklığını ortaya koymuştur. Kurgusal ve kurgusal olmayan film yapımcılarını en çok etkileyen kişidir. Bu yüzden 1980 ve 1990'lı yıllarda film yapanların aklının bir yerinde Ömer Amiralay hep olmuştur. Kendisi Şam'da doğdu. Büyükbabası İstanbul'da Osmanlı ordusunda bir muvazzaf subaydı[1]; annesi Beyrut'ludur. Aslında Ömer'in uzun bir hikâyesi var. Fransa'ya 1965'te tiyatro okumak için gitmişti fakat tiyatrodan nefret etti. Birileri ona IDEC'e katılmasını ve sinema yapmasını önerdi. Ancak Ömer bunu pek ciddiye almadı. Fakat yine de bir yıl boyunca derslere devam etti. Jean Pierre Melville'in sınıfındaydı. IDEC'te öğrenciyken 68 Mayıs

[1] Sürekli görevli olan, ordu mensubu subay.

hareketlerinin patlaması üzerine o da sokaklara çıktı. 68 Mayıs'ının ilk gününü filme aldı. Ertesi gün, kamerasıyla yeniden sokaktaydı. 1970'te Şam'a geri döndü. Suriye güzel ve umut vericiydi o zamanlar. Ulusal Film Organizasyonu Çekoslovavkya'dan, Sovyetler Birliği'nden gelmiş, sinema yapmak isteyen genç film yapımcılarıyla dolup taşıyordu. Sinema bu entelektüel ve genç insanlar için umuttu. Suriye Televizyonu, kitleleri belgesel yapımı konusunda eğitmeye ve yönetmenliğe teşvik etmeye istekliydi. Ömer bunun üzerine Suriye'ye geri döndü ve Fırat Nehri'ne kurulan bir barajla ilgili ilk belgeselini yaptı. Sovyet tarzı bir kısa filmdi. Bu baraj Suriye'nin modern projeleri içinde çok önemli bir yer tutuyordu. Fırat Nehri kıyısında yaşayan milyonlarca fakir köylüye elektrik ve mutluluk getirmesi bekleniyordu. Film bu anlamda dikkate değerdi, çünkü bu filmin yapımından otuz yıl sonra Ömer Amiralay Suriye'de aynı önemli işe devam ediyor. *Baas Ülkelerindeki Seller* (*A Flood in Baath Country*, 2005) adındaki filmi yine baraj bölgesiyle ilgiliydi. Ömer bu kez barajın taşması ve sele dönüşmesiyle ilgilendi ve asıl gerçek ortaya çıkmış oldu. Ömer'in deyimiyle "su ideoloji haline gedi!"

Ömer Amiralay bundan sonra Suriye Televizyonu'yla bir belgesel film daha yaptı. *Suriye Köyünde Günlük Yaşam* (*Al Hayatt al Yawmiyah fi Quariah Suriyah,* 1976) adında senaryosunu bir arkadaşıyla ortak yazdığı bir film yapmıştı. Filmden sonra Televizyon'la ilişkisi bozuldu. Bugüne kadar Suriye'de resmi olarak yasaklanmış tek film. Gösterilmeyen veya hükümetin gösterilmesinden hoşlanmadığı birçok film var Suriye'de. Fakat bu durumlarda verilmiş hiçbir resmi belge yoktur. *Suriye Köyünde Günlük Yaşam* bu "onuru" kazanan tek filmdir. Ömer bundan sonra tavuk çiftlikleriyle ilgili bir film yaptı. Hükümet tavuk çiftliklerini geliştirmek istiyordu, bu yüzden pek çok insan birdenbire tavuk çiftçiliği yapmaya başladı. Planlansız olduğu için çok kaotik oldu. Bu fakir inanlar için yeni bir trajediydi. Ömer'in deyimiyle metaforik bir film. Bu film de yasaklandı.

Bundan sonra Ömer Fransa'ya geri gitti. Lübnan Savaşı üzerine bir film yaptı: *Bazılarının Yoksulluğu Diğerleri-*

ni Zengin Yapar (*Le Malheur Des Uns...*, 1982) Sonra Kıbrıs üzerine bir film yaptı: *Aşkın Lahitleri* (*Le Sarcophage De L'amour*, 1983). Sonra Fransa'daki göçmen Müslümanlarla ilgili bir film yaptı: *Samimi Düşman* (*Al-Adu Al-Hamım*, 1986) Pakistan Başbakanı Benazir Butto'ya dair bir belgesel yaptı. *Benazir Butto'nun Portresi* (*A L'attention De Madame Le Premier Ministre Benazir Bhutto*, 1990) Sonra Michel Seurat'la ilgili bir belgesel çekti: *Par Un Jour De Violence Ordinaire, Mon Ami Michel Seurat...* (1996) Seurat Beyrut'ta yaşayan bir Fransız antropologdu. 1980'lerin sivil savaşında Hizbullah tarafından kaçırıldı ve tutsaklığı sırasında öldü. Ömer'in de yakın arkadaşıydı.

Şimdi düşününce aslında Ömer'in filmlerindeki birçok karakter öldü: Benazir Butto, Micheal Seurat, Refik Hariri... Bu yüzden *Baas Ülkelerindeki Seller* daha da önem kazanıyor çünkü bu film onun Suriye'ye dönüşünün işaretidir. Ömer şimdi Şam'da yaşıyor. Başka bir filmi 2005'te bir suikastla öldürülen Lübnan Başbakanı Refik Hariri'yle ilgili. Filmin adı *Altın Pençeli Adam* (*L'Homme Aux Semelles D'or*, 2000). Son filmi *Baas Ülkelerindeki Seller* bundan sonra geldi. Şu sıralar gelecek filmi üzerinde çalışıyor. Umuyoruz ki bir bölümü İstanbul'da çekilecek. Film Ömer'in Osmanlı ordusunda subay olan büyükbabasıyla ilgili olacak. Kudüs'e oradan Yemen'e, sonra Şam'a atanmış. Anlaşıldığı kadarıyla her şehirde eşi ve çocukları olmuş.

Ömer Amiralay: Ben onun torunlarından biriyim ve intikamımı alıyorum.

Yamaç Okur: Yaklaşık otuz sekiz yıllık bir film kariyerine sahipsiniz. Bu kadar yıldır belgesel yapmaya nasıl devam ediyorsunuz?

Ömer Amiralay: Aslında bilmiyorum. Belki inatçı biriyim. Belki Çerkez kökenli olmamdan kaynaklıdır. Mücadeleyi ve var olana karşı çıkmayı seviyorum. Ayrıca Marksist ideolojimin doğası gereği böyle bir yapıya sahibim. Ben yaşamın zayıf yanını koruyorum. Belgesel, sinemanın zavallı kuzenidir. Herkes kurmaca film, uzun metrajlı film yapmak istiyor. Ama ben filmi sokakta öğrendim.

Sinemayla ilk bağımı sokakta ve politik gerekçelerle kurdum; gerçeğe doğrudan, hikâye ve aktörler olmadan, aracısız ilerlemek zorundaydık. Gerçeğe hikâye ve gerçek aktörler olmadan ilerleyebiliyorsanız, bu gerçek neden yeniden üretilmesin? Bakış açısı ve kavramsal yöntem sinemayı görmektir.

Gençken Paris'te birçok film gördüm. Sinema okulu IDEC'teki eğitimimi tamamlamadım, fakat iki yıl boyunca Paris'in sinemateğinde yaşadım. Büyük belgeseller dikkatimi çekti, özellikle Rus belgeselleri. Mesela Dziga Vertov çok avangard bir film yapımcısıdır. Dziga Vertov'dan[2] öğrendiğim en önemli şey belgesel film yapımında kurgu filmin aksine ne kadar özgür olabileceğimizdir. Gerçeğin üretiminde senaryo, üretim ve oyuncular tarafından çok fazla baskı altında olursunuz. Ben özgürlüğümü belgesel film yapımında bulduğumu düşünüyorum. Hepsi bu. Ayrıca gerçek insanları anlatmayı seviyorum. İnsan doğası hayret verici bir kaynak. Bu doğanın öyküler yaratma yeteneği beni hep şaşırtmıştır. Bunun bir senaryo yazarının kurgularının çok ötesinde olduğunu düşünüyorum.

Yamaç Okur: Filmleriniz çoğunlukla Fransız yapımı**.**

Ömer Amiralay: 1970–80 arası Suriye'ye dönmeye karar verdim. Orada çok film üretmedim çünkü sansür tarafından engelleniyordum. Film yapamadığım için film kültürünü korumaya karar verdim. Bazı arkadaşlarla Şam Sinema Kulübü'nü kurduk. Bu kulüp aracılığıyla sinema tarihini ve bugünün filmlerini korumaya çalıştık. Bazı filmleri seçtik ve o filmlerin koruyuculuğunu yaptık.

Yamaç Okur: Bu filmlerden birkaç örnek verebilir misiniz?

Örneğin bir Etiyopya filmi var. Belki hiç duymamışsınızdır: *3000 Yıllık Hasat* (Haile Gerima, *Mirt Sost Shi Amit*, 1975) 30'larda yapılmış Alman belgeselleri var. Biz bu filmleri altı yıl boyunca Şam'da gösterdik.

---

[2] Öncü Rus belgesel ve aktüalite filmi yönetmeni. (1896–1954)

Rasha Salti: Fransa'yla ortak yapım böyle yaygın değil. Çoğunlukla devlete ait. Fakat Mitterand'la[3] bazı şeyler biraz değişmeye başladı.

Ömer Amiralay: Fransa Üçüncü Dünya Sinemasına açıldı. Şans eseri bir Fransız yapımcı Suriye'ye gelmişti. Ona yaptığımız filmleri gösterdik. Sonra beni film yapmak için Fransa'ya davet ettiler ve o zamandan beri, 1980'lerden bu yana Fransız televizyonları için film yapıyorum, özellikle ARTE için.

Yamaç Okur: Bize biraz film yapma sürecinizden ve sinema perspektifinizden söz eder misiniz? Nasıl çalışırsınız, tarzınız nedir, düşüncelerinizi nasıl geliştirirsiniz, projeye bağlı olarak bir proje yapmak ne kadar zamanınızı alır?

Ömer Amiralay: Ben doğam gereği çok kuşkucuyum. Dolayısıyla herhangi bir yolda kendi yeteneğime çok fazla güvenmem. Çünkü bu gerçeklikte doğrular olduğuna inanmam. Gerçekliğin kendini nasıl açıkladığını sislerin ardından bulup çıkarmalısınız. Her zaman bir mistifikasyon vardır. Sadece dramatik doruk noktalarında, yani trajik anlarda, insan kendi kontrolünü kaybeder. Birini kaybettiğiniz zaman gerçeğin etkisiyle karşılaşırsınız. Böyle bir gerçeğiniz yoktur önceden ve gerçeğin bu etkisine doğru ilerlersiniz. Benim gerçekle ilgili bir problemim var. Bu yüzden çok kuşkucuyum. Kuşkuculuğumu örtmek için olabildiğince çok ironik olmaya çalışıyorum. Çünkü ironi aracılığıyla anlam karmaşasıyla oynarsınız. Böylece gerçeğin ince çizgisinde oynarsınız. Baştan beri ben bu ince çizgide yürümeye çalıştım. Belki de bu ince çizgiyi çözdüm. Çünkü bu anlam karmaşası içinde sorgulamalarınızı paylaşmak için izleyicileri davet edersiniz. Onlara kanıt vermezsiniz; olduğu gibi gerçeği vermezsiniz. İnsanların filmi yapanın karakterlerin arkasındaki gerçeklikle ilgili sorgulamalarını paylaştıkları hissine ihtiyaçları olduğunu düşünüyorum. Bu film neden böyle yapılmış? Gerçeklikten

---

[3] François Mitterand 1981–95 yılları arasında en uzun süre görev yapan Fransa Başkanıdır.

bahsediyor mu bahsetmiyor mu? Bunun bizi o karakterle ilgili kendi bakış açımızı oluşturmaya davet ettiğini düşünüyorum. Bu aynı zamanda izleyiciyi, doğrunun ve gerçeğin ne olduğu hakkında kendini sorgulamaya davettir.

Rasha Salti: Ömer'in çalışmalarında ilginç olan şeylerden biri de şudur: Belgesellerini yaparken onu motive eden şeyin ideolojik olduğunu söyledi ama bunlar bir şekilde subjektif oldu. Toplumların kaderini izlemek bir süreçtir. 60'larda "ben" bir tabuydu; kolektifi konuşurduk. Deneyimlemiyor, tanıklık ediyorduk. Buna paralel olarak bu bir yalınlık ve berraklık aşamasıdır. Refik Hariri ile ilgili belgeselinde Ömer hata yapmış olabilir. Hariri çok tartışmalı bir kişilikti. Ömer'in bütün arkadaşları ondan nefret ederdi, ben de nefret ederdim. Neo-liberal bir Suudi kovboyu gibi geldi ülkeyi satın aldı; bizim için değerli olan her şeyi yok etti. Kendisini ülkenin kurtarıcısı gibi sundu. Ömer filme bu noktadan başladı. Fakat zamanla onunla arasında bir bağ oluştu; onunla çok vakit geçirdi. Hariri çekiciydi. Tabi böyle bir karizmanız yoksa bu denli güçlü bir konuma ulaşamaz, böylesine bölünmüş bir ülkeyi alamazsınız. Ömer'in kimliğini belirleyen şey bu tür adamlara, bu tür politikalara karşı oluşuydu. Fakat bu yakınlık tam bir nesnellik, kritik itibar kaybına neden oluyordu. Ömer bir noktaya kadar bu çekiciliğin kendisini ele geçirmesine izin verdi. Bunu gizlemedi ama bu bize çok dokunuyordu. Solcu entelektüel arkadaşları bu konuda onu uyardılar. O zaman kendini bu durumdan uzak tutması gerektiğini fark etti ve film bu farkındalıkla şekillendi. Mesela film dış ses olarak onun konuşmasıyla başlar. Bu aynı zamanda onun kendini eleştirdiği filmidir. İnsanlar onun karakterler konusunda çok acımasız olduğunu düşündüler tabi. Bu aynı zamanda onun yakıcılığını ortaya koyduğu bir filmdir. Bu yükün aynı zamanda çok büyüleyici ve ezici bir şey olduğunu düşünüyorum. Gerçek şu ki Ömer kuralları bozan, canınızı sıkacak bir şey yapmayı başarıyor. Hayatını ortaya koyma pahasına film çekerken farklı yollar deniyor.

Ömer Amiralay: Filmi yapan kişi kendini kendi kuşkuculuğuna bırakır ve belirsizleşir.

Yamaç Okur: Paris'te yaşıyordunuz ve zaman zaman Suriye'yi ziyaret ediyordunuz. Şimdi Suriye'ye yerleştiniz. Ülkenizi algılayışınız nasıl değişti? Çünkü Rasha 1970'lerde Suriye'nin çok umut veren bir ülke olduğuna dikkat çekmişti. Hafız Esad bu ülkeyi otuz yıldan fazla yönetti. Oldukça uzun bir süreç. Dünya değişti; Suriye değişti. Tüm bu değişiklikleri siz nasıl algıladınız?

Ömer Amiralay: Suriye'de iki inatçı adam var: bir diktatör ve bir film yapımcısı. O öldü ama ben hâlâ yaşıyorum.

Rasha Salti: Ömer'in dönüşü sıradan bir zamanda değildi aslında. Tam da Lübnan'daki sivil savaşın sonuydu. Suriye Lübnan'la ilişkisini değiştirmişti. Suriye yıllar boyu sivil savaşta gerçekten aktifti. Suriye hükümeti ve Lübnan rahatlamıştı. Yine umutluyduk. Filistin'de barıştan söz ediyorlardı. Lübnan'daki sivil savaş sona ermişti. Yeni bir sayfa açmıştık. Geri dönen tek kişi o değildi; birçok insan geri döndü. Şam'a geri dönmek aynı zamanda Beyrut'a geri dönmekti.

Yamaç Okur: Karakterlerinize çok yakınsınız; onlarla yaşıyor onların pek çok anını çekiyorsunuz; sonra onlara dair film yapıyor, yönetiyorsunuz. Kesip, biçiyorsunuz ve onlar ortaya nasıl bir şey çıkacağını bilmiyorlar. Ve sonra filmleriniz yasaklanıyor. Belgesel film yapımcılarının karakterlerine karşı sorumlulukları hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu genel olarak belgesellerle ilgili can alıcı bir tartışma aslında.

Ömer Amiralay: Yüce davalarda her zaman kurbanlar vardır. Bazen kurban karakterlerdir. Fakat sempati duyduğum karakterler değil. Ben çok subjektifim. Başlangıçta objektif olmaya niyetlenirsiniz, bir tür belgesel film yaparsınız. Fakat subjektif bir film yapımcısı olduğunuzu düşünüyorsanız film yapımında ve sanatta kendi etiğinizi yaratırsınız. Çünkü sanatsal bir anlatım yapıyorsunuz. Gerçeğin yorumlanmasını kabul etmek zorundasınız.

Subjektif bir belgesel film yaptığınız zaman karakterlerin, konunun, gerçeğin yorumunu yaparsınız. Filmi kendi sorumluluğunuzda yaparsınız. Bu yaratıcı bir sorumluluktur; ahlaki veya insani bir sorumluluk değil. Bu etiği değerlendirmek isterseniz bu sanatsal bir değerlendirme olacaktır; ahlaki bir değerlendirme değil. Bu çok karmaşık bir sorgulama. Belgesel yapımında 1980'lerde başlamış yeni bir sorgulama. 1960 ve 70'lerde belgesel film yapımcılığının başlangıcında bile belgesel film yapımcıları mesajı ifade etmek için gerçeği yeniden yorumlamaya karar verdiler. Robert J. Flaherty[4] Nanook of the North'da (1922) kuzeyde balıkçılığı gösterdiği zaman, o oynanmış, düzenlenmişti. Yani sinematografik olarak o anı yeniden üretmek için gerçek zaman ve filmsel zaman arasında gerçeğin bir yorumu vardı. Belgesel film tarihinde 1980'lere kadar hiç kimse etikten söz etmedi. 1980'lerde, bilmiyorum, belki Reagan'la[5] birlikte insanlar ahlaktan söz etmeye başladılar. Ahlaktan söz edersiniz ve politik olarak ahlaksızca davranırsınız. Bence bu ideolojilerin ölümüyle olur, çünkü her ideoloji kendi etiğine sahiptir. Eğer bir Marksistseniz, proletaryanın amaçları için bir kapitalisti öldürmeniz kesinlikle meşrudur. Bir liberal olarak komünizmin ne kadar korkunç olduğunu, diktatörlüğü falan gösteriyorsanız "diğerlerini" sinematik olarak öldürüyorsunuz, bir davayı savunuyorsunuz. Üç şeyi birbirinden ayırt etmek zorunda olduğumuzu düşünüyorum: ahlak, etik ve deontoloji (görev bilgisi). Bunların arasında benim bakış açıma göre pek çok fark var. Ahlak çok ideolojik, çok dinsel, bence Tanrının etki alanında. Ahlaka inanmıyorum. Ben deontolojiyi tercih ederim. Yaşamı doğrulamak, bazen var olmak ve günahkâr olarak var olmaya devam etmek gerekliliktir. O zaman gerçekliği konu edecek hiçbir konsept yoktur, o zaman anlatımlar çok bireysel olur, toplumsal değil. Bu herhangi bir hareketi aklamak değil. Çünkü çok özgür,

---

[4] Ünlü Amerikalı belgesel film yönetmeni. Nanook of the North sinema tarihinde ticari olarak başarı kazanan ilk uzun metrajlı belgeseldir.

[5] Ronald Wilson Reagan. (1911-2004) Amerika Birleşik Devletlerinin 40. Başkanı.

çok hümanist olduğunuz zaman bunun insanoğlu için gerçek bir deontoloji olduğunu düşünüyorum. Bu noktada, diğerlerini incittiğinizi düşünebilirsiniz. Mesela genç film yapımcıları soruyor: "Bu milletvekilini bu şekilde anlatmanız ahlaki mi? Onu bu şekilde anlatacağınızı kendisine söylediniz mi?" Nefret ettiğim bir komşum varsa canımı sıktığı bazı zamanlarda çöplerimi onun arka bahçesine süpürürüm. Neden olmasın? Bir film yaptığım zaman neden benden bir aziz olmamı bekliyorsunuz? Bu kesinlikle insani bir tepkidir. Yani ben bir milletvekilinin karşısında olduğum zaman, onun orduda yüz adamı olduğunu biliyorum.1980'lerde Suriye'de ayaklanma vardı. Grevi kırmak için ordu kullanıldı. O parlamento üyesi rejimin bir parçası, rejimle lekelenmiş biri. Onun filmini yaptığım zaman şöyle dememi mi beklersiniz: "Özür dilerim, ben size karşıyım. Sizden nefret ediyorum. Sizi çekmem için benimle görüşür müsünüz?"

Dinleyici Soruları

İstanbul'a ilk gelişiniz mi?

Ömer Amiralay: Hayır. Avrupa'da okumak için Suriye'den ayrıldığımda İstanbul'da iki günlük bir mola verdim. Bir arkadaşımın arabasıyla önce Almanya'ya gidecektik. 1964 yılıydı. O zaman İstanbul'un bende yarattığı tek izlenim gazinolar ve kebaptı. Umarım bu ziyaret o izlenimi değiştirecek.

Filmleriniz Suriye'de ve diğer Arap ülkelerinde nasıl karşılandı ve filmlerinizi oralarda ne zaman gösterebileceksiniz? Harika filmleriniz var ama bunları izleyecek insanlar sınırlı. Sizce belgesellerin etkisini nasıl değiştirebiliriz? Beyazperdede mi yoksa TV'de mi?

Bunu söylediğim için üzgünüm ama ben bununla pek ilgilenmiyorum. Ben filmleri kişisel amaçlarla yapıyorum. Benim için bu bir terapi. Belki ilk filmlerimde öyle değildi çünkü onlarda temel olan ideolojiydi. Sonra terapik bakış açısı geldi. Televizyonda çalıştığınız zaman halkın tepkisini bilemezsiniz. Sadece eleştirmenlerin tepkilerini bilebilirsi-

niz. Bu kesinlikle soyut bir tepki. Bir festivalde gösterilme şansı yakalamış filmlerde çoğu zaman halk konuyla ilgilenmez. Halk yabancı bir halktır ve çoğu zaman egzotik bir şey olarak görülürler. Veya sadece içeriğe yoğunlaşılır. Fakat asıl içeriğin bulunacağı sinematografik yolla değil. O zaman sansürden, politikadan, kadınların durumundan söz ederiz. Bu içerikle ilgilidir ve politik bir meseleden bahsederken biz film yapımcıları için herhangi bir gazetecinin yaptığı gibi konuşmak çok da ilginç değildir. Böylece işlerinize karşı kazanılmış bir bakış açısına sahip olursunuz. Sizin film üretiminizden, onları nasıl yaptığınızdan, neden seyahat etmeyi, uzun statik çekimler yapmayı seçtiğinizden söz eden insanlar çok azdır. Ve Arap dünyasında bir mit haline gelirsiniz. Çünkü onlar sizin filmlerinizi duymuşlardır; sansürü duymuşlardır. Böylece siz elle tutulur belirli bir argüman olmadan politik bir mit haline gelirsiniz. Bu çok kötü, çünkü siz sinematografik değil politik bir mit olmuşsunuzdur.

Rasha Salti: İki temel problem var aslında. Belgesel filmler Arap dünyasında gösterim şansı bulamıyorlar. Festivaller belgesellere nadiren yer veriyor. "Sanat sineması" ise henüz yok. Fakat Yavaş yavaş bir iletişim ağı kuruluyor: Tunus, Mısır, Lübnan ve Suriye Ömer'in filmlerinin gösterildiği yerler. Suriye'de çoğu filmini gösteremiyor ama karaborsada çok rağbet görüyor. Her kim rejime açıkça karşıysa, o kabul gördü. Lübnan belki de onun filmlerinin en çok gösterildiği yer. Lübnanlılar bir form olarak sinemaya dair fikir sahibi. Deneme isteği var orada. Onun politik değil, sinematik formuyla gerçek bir diyalog var ama aslında birçok insan onun politik görüşlerinden nefret ediyor. Mısır'da belgeseller konusunda bir kültür, algı yok. Belgesel, başından başlayarak bir çiçeğin hikâyesini anlatmak anlamına geliyor. Tunus'ta ise Ömer bir mitti. Son belgeselinin Kartaca Film Festivali'ne gitmesi bekleniyordu. Bunun Suriye için çok kritik olduğunu duydular. Anti-Amerikancılık konusunda Arap dünyasında en çok çaba sarf eden Suriye'ydi. Suriye'nin düşmanı Amerika destekçisidir ve bizim de düşmanımızdır mantığı yüzünden Tunus'ta Ömer'in filmlerini yasaklama eğilimi gelişti. Ama

aynı zamanda karşı hareketler vardı. Herkesi susturmak için festivalde onu göstermek zorunda kaldılar.

Ömer Amiralay: Çok yakın zamanda ilk kez filmlerimden biri Suriye'de bir tiyatroda gösterildi. Şam'da ilk kez bir belgesel film festivali oldu. İlk kez benim Lübnan'la ilgili belgeselim, *Bazılarının Yoksulluğu Diğerlerini Zengin Yapar*'ı gösterdiler. Belli nedenlerden dolayı film Suriye ile değil, Lübnan'la ilgilidir. Bazen yeni biçimsel yollar deniyorum, yeni anlatım yolları. Halk sizin ne yapmaya çalıştığınızı anlayınca bu müthiş bir hoşnutluk hissi veriyor. Bundan fazlasına ihtiyacınız yok. Çoğu zaman da bu, eleştirmenler tarafından değil de genel izleyiciler tarafından anlaşılır.

Filmlerinizin sizin için aynı zamanda bir terapi olduğunu söylediniz. Daha umarsız filmler de yaptınız mı?

Hayır. Umarsız filmler yapmayı hayal ettim, fakat yapamadım. Ben deforme olmuşum.

Paris'le karşılaştırıldığında Suriye'nin film yapmak için daha çok malzemeye sahip olduğunu düşünüyor musunuz?

Beş yıldan beri film yapmadım, bu yüzden Suriye bana ilham verir mi bilmiyorum. Sinemayı varlığımın nedeni olarak görmüyorum. Bu kimlik benim var olan yaşamım ve benim anlatımım, benim kariyerim. Bunlar farklı şeyler. Ben yaşamayı tercih ederim ve zaman zaman da film çekmeyi. Yaşamın içinde film yapmayı sürdürürüm, ben neden yaşadığımı, ne düşündüğümü anlatmak isterim veya koruduğum ve kurduğum bazı fikirleri, yaşadığım zamanı geri alma fikrini. Yaşamımı gerçeklik içinde tutmayı tercih ederim ama bazen de bulutların içinde.

Ömer Amiralay Kimdir?

1944'te Suriye'de doğan Ömer Amiralay 1965'te tiyatro eğitimi almak için Fransa'ya gitti. Sinemayla ilişkisi Paris'te başladı. Bir yıl boyunca dersleri takip ettiği IDEC'te Jean Pierre Melville'in sınıfındaydı. 1970'te Şam'a geri döndü. Orta Doğu'daki toplumsal, politik gündemi bir yandan takip eden, bir yandan da belirleyen birçok belgesel film çekti. Kendisini öyle tanımlamaktan kaçınsa da özellikle Şam Baharı'ndaki önemli politik tavrı onun sivil toplum aktivisti olarak da tanınmasını sağladı.

Başlıca Filmleri

A Flood in Baath Country (2003)

A Plate of Sardines or The First Time I Heard of Israel (1997)

On a Day of Ordinary Violence, my Friend Michel Seurat (1996)

For the Attention of Madame the Prime Minister Benazir Bhutto (1990)

The Lady of Shibam (1988)

The Intimate Enemy (1986)

The sarcophagus of love (1983)

The misfortunes of some... (1982)

On the Revolution (1978)

The Chickens (1977)

Daily Life in a Syrian Village (1974)

Attempt at the Euphrates Dam (1970)